

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 3, NO 5, STIP, MACEDONIA, 2018

ГОД. III, БР. 5
ШТИП, 2018

VOL. III, NO 5
STIP, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. III, Бр. 5
Штип, 2018

Vol. III, No 5
Stip, 2018

PALMK, VOL 3, NO 5, STIP, MACEDONIA, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Гурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruyse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, Македонија

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:
<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field:	UDC 81
UDC code	UDC 82 UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk Academia edu https://www.ugd.academia.edu/ PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ
	Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_Palimpsest2
Profiles	Facebook Palimpsest / Палимпсест Twitter https://twitter.com/palimpsest22 SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest-Палимпсест

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

15 ПРЕДГОВОР

Светлана Јакимовска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Svetlana Jakimovska, editor of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

19 Виолета Јанушева

ИСТИОТ/А/О/Е ВО НОВИНАРСКИОТ ПОТСТИЛ НА
МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Violeta Janusheva

THE [SAME] IN THE JOURNALISTIC SUB-STYLE OF THE STANDARD
MACEDONIAN LANGUAGE

31 Игор Станојоски

ЗА И ПРОТИВ УПОТРЕБАТА НА АОРИСТОТ ОД НЕСВРШЕНИТЕ
ГЛАГОЛИ

Igor Stanojoski

USE OF IMPERFECTIVE AORIST: FOR AND AGAINST

43 Марија Леонтик

КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА ГЛАСОВИТЕ ВО ТУРСКИОТ И ВО
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНА КЛАСИФИКАЦИЈА

Marija Leontik

CONTRASTIVE ANALYSIS OF THE TURKISH AND MACEDONIAN
SOUNDS AND THEIR CLASSIFICATION

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

61 Chahinda Ezzat

LES VOIX DU « SILENCE » DANS LE SILENCE DE MAHOMET DE SALIM
BACHI

Chahinda Ezzat

VOICES OF “SILENCE” IN THE SILENCE OF MAHOMET BY SALIM BACHI

73 Марија Ѓорѓиева Димова

ПИШУВАЊЕТО КАКО ДОМУВАЊЕ

Marija Gjorgjieva Dimova

WRITING AS A NARRATIVE HOME

87 Nurdan Yeşilyurt

DEDE KORKUT HİKÂYELERİ'NDE İHANET MOTİFİ ÜZERİNE

Nurdan Yeşilyurt

UPON THE THEME OF TREACHERY IN THE BOOK OF DEDE KORKUT

99 Satı Kumartaşlıoğlu

AFYONKARAHİSAR/EMİRDAĞ TÜRKÜLERİNDE COĞRAFYA VE MEKÂN UNSURLARI

Satı Kumartaşlıoğlu

GEOGRAPHY AND PLACE ELEMENTS IN EMIRDAG FOLK SONGS

115 Şerife Seher Erol Çalışkan, Tuğba Teke

TÜRKMEN EFSANELERİNDE NEDİR ŞAH

Sherife Seher Erol Calışhkan, Tugba Teke

NEDIR SHAH IN TURKMENIAN LEGENDS

131 Славчо Ковилоски

ХРИСТЕ ХАЏИ КОНСТАНТИНОВИЧ: ПИСМОВНИК И ЕРМИНИЈА

Slavcho Koviloski

HRISTE HADZHI KONSTANTINOVICH: PISMOVNIK AND ERMINIA

139 Can Şen, Alp Eren Demirkaya

TROYSKİLİ AHMED TACEDDİN'İN RUSYA TÜRKLERİNİN TİYATRO FAALİYETLERİ HAKKINDAKİ BİR YAZISI

Can Şen, Alp Eren Demirkaya

AN ARTICLE OF AHMED TACEDDIN FROM TROYSKI ABOUT THEATER ACTIVITIES OF RUSSIAN TURKS

151 Даниела Андоновска-Трајковска

ТРАГАЊЕ ПО ЕСЕНЦИЈАТА ВО (ВОН)ТЕКСТОВНИТЕ СТРУКТУРИ (КОН „ВО КОЖУРЕЦОТ НА ВЕКОТ“ ОД ВЕСНА МУНДИШЕВСКА-ВЕЛЈАНОВСКА)

Daniela Andonovska-Trajkovska

A QUEST FOR THE ESSENCE IN THE (EXTRA) TEXTUAL STRUCTURES OF “IN THE COCOON OF THE CENTURY” BY VESNA MUNDISHEVSKA-VELJANOVSKA

161 Ивона Мургоска, Мариче Чолакова

РЕАКТУЕЛИЗАЦИЈА НА МИТОТ ЗА АНТИГОНА ВО ДРАМИТЕ НА СОФОКЛЕ И НА ЖАН АНУЈ

Ivona Murgoska, Mariche Cholakova

REACTUALIZATION OF THE MYTH ANTIGONE BY SOPHOCLES AND ANOULIH

КУЛТУРА / CULTURE

179 **Luciana Guido Shrempf**

VIAGGIO NELLA STORIA DELL'ITALIA CONTEMPORANEA ATTRAVERSO I FILM DEGLI ULTIMI VENTI ANNI: DALLA PRIMA GUERRA MONDIALE AD OGGI

Luciana Guido Shrempf

A JOURNEY ACROSS THE HISTORY OF CONTEMPORARY ITALY THROUGH THE MOVIES OF THE LAST TWENTY YEARS: FROM THE FIRST WORLD WAR UNTIL TODAY

197 **Слободан Милошески**

КУЛТУРА НА ЧИТАЊЕ НА ЛИКОВНИТЕ ДЕЛА

Slobodan Milosovski

CULTURE OF READING THE ARTWORK

207 **Петар Намичев, Екатерина Намичева**

ЧАРДАКОТ – ВИТАЛЕН ПРОСТОПЕН ЕЛЕМЕНТ ОД ГРАДСКАТА КУЌА ВО ШТИП ОД 19 ВЕК

Petar Namicev, Ekaterina Namicheva

THE BALCONY LOGGIA - A VITAL SPATIAL ELEMENT OF THE 19TH CENTURY HOUSE IN SH TIP

221 **Стојанче Костов**

ОРСКАТА ТРАДИЦИЈА КАЈ МАКЕДОНСКАТА ДИЈАСПОРА ВО СРБИЈА (ПО ПРИМЕРИ ОД ИСТРАЖУВАЊАТА НА ЕТНОКОРЕОЛОГОТ МИХАИЛО ДИМОСКИ ВО ГЛОГОЊ И ВО ЈАБУКА)

Stojanche Kostov

THE FOLK DANCE TRADITION OF THE MACEDONIAN DIASPORA IN SERBIA (FOLLOWING THE RESEARCHES OF ETHNOCHOREOLOGIST MIHAILO DIMOSKI IN PANCHEVO, KACHAREVO, GLOGONJ AND JABUKA)

233 **Zorica Nikolovska**

DER ÜBERSETZUNGSPROZESS ALS MACHTÄQUILIBRIUM ZWISCHEN VERSCHIEDENEN KULTUREN

Zorica Nikolovska

THE TRANSLATION PROCESS AS A POWER EQUILIBRIUM BETWEEN DIFFERENT CULTURES

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

245 Mohamed El-Halfaoui

LANGUES ET CULTURES DANS LE SYSTEME EDUCATIF MAROCAIN
(ANALYSE DES REPRESENTATIONS)

Mohamed El-Halfaoui

LANGUAGES AND CULTURES IN THE MOROCCAN EDUCATIONAL
SYSTEM (ANALYSIS OF REPRESENTATIONS)

259 Abderrahim Turchli

VERS UNE PROMOTION DE L'ENSEIGNEMENT – APPRENTISSAGE DE
L'INTERCULTUREL A TRAVERS LA LECTURE DE L'ŒUVRE LITTERAIRE
SUBSAHARIENNE

Abderrahim Turchli

TOWARDS THE PROMOTION OF INTERCULTURAL TEACHING-
LEARNING THROUGH READING FRANCOPHONE LITERARY WORK

269 Адријана Хаџи-Николова, Нина Даскаловска

СТРАТЕГИИТЕ ЗА ЧИТАЊЕ ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК

Adrijana Hadji-Nikolova, Nina Daskalovska

READING STRATEGIES IN ENGLISH LANGUAGE INSTRUCTION

281 Ümit Süleymani

MAKEDONYA'DA TÜRKÇE ÖĞRETMEN ADAYLARININ PSİKOLOJİK
ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Ümit Süleymani

A STUDY ON THE PSYCHOLOGICAL PROPERTIES OF TURKISH
TEACHER CANDIDATES IN MACEDONIA

293 Милена Гаврилова, Нина Даскаловска

ИНДИВИДУАЛНИ РАЗЛИКИ МЕЃУ УЧЕНИЦИТЕ И РАЗЛИЧНИ
СТИЛОВИ НА УЧЕЊЕ

Milena Gavrilova, Nina Daskalovska

INDIVIDUAL LEARNER DIFFERENCES AND DIFFERENT LEARNING
STYLES

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 307** **Људмил Спасов, Димитар Пандев**
„СТАНДАРДЕН МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК“ ОД АВТОРКАТА ВИОЛЕТА
ЈАНУШЕВА

Ljudmil Spasov, Dimitar Pandev
STANDARDEN MAKEDONSKI JAZIK [STANDARD MACEDONIAN
LANGUAGE] BY VIOLETA JANUSHEVA

- 313** **Ранко Младеноски**
БЕЛЕТРИЗИРАЊЕ НА ТЕОРИЈАТА И ТЕОРЕТИЗИРАЊЕ НА
БЕЛЕТРИСТИКАТА

Ranko Mladenoski
BELLETRIZING OF THE THEORY AND THEORIZING OF THE
BELLETRISTICS

- 331** **Марија Гркова**
ПРАГМАТИЧКАТА КОМПЕТЕНЦИЈА ВИДЕНА НИЗ ОЧИТЕ НА
НАСТАВНИЦИТЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ

Marija Grkova
PRAGMATIC COMPETENCE THROUGH THE EYES OF A FOREIGN
LANGUAGE TEACHERS

ДОДАТОК / APPENDIX

- 339** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувана читателке, ценет читателу,

Пред вас го имате петтиот број на меѓународното научно списание *Палимпсест* со кој тоа влегува во третата година од своето постоење. Бавните, но сигурни исчекори кои ние како уредници ги остваруваме со секој нов број на списанието само ни ја потврдуваат увереноста дека сме биле на вистинскиот пат кога ги поставувавме неговите темели. Имено, водени од идејата на нашиот патрон Гоце Делчев дека „светот единствено е поле за културен натпревар меѓу народите“ сметавме дека токму страниците на нашето списание, преку размената на идеи и сознанија, ќе создадат нов простор за културен и научен натпревар. Во тој дух и се определивме трудовите да се објавуваат на повеќе јазици (англиски, француски, германски, италијански, турски и руски јазик), секако негувајќи го, пред сè, мајчиниот македонски јазик. Во тој дух беше и определбата да се објавуваат трудови не само на домашни туку и на странски автори чиј интерес за списанието расте со секој нареден број.

Во петтиот број на списанието во петте рубрики (*Јазик, Книжевност, Култура, Методика на наставата и Прикази*) се распределени вкупно 25 труда. Дел од нив се напишани од страна на автори од Македонија: Виолета Јанушева, Игор Станојоски, Марија Леонтиќ, Марија Ѓорѓиева Димова, Славчо Ковилоски, Даниела Андоновска-Трајковска, Ивона Мургоска, Мариче Чолакова, Лучана Гвидо-Шремпф, Слободан Милошески, Петар Намичев, Екатерина Намичева, Стојанче Костов, Зорица Николовска, Адријана Хаџи-Николова, Нина Даскаловска, Милена Гаврилова, Умит Сулејмани, Људмил Спасов, Димитар Пандев, Ранко Младеноски и Марија Ѓркова. Покрај нив, во рубриката *Книжевност* свој придонес дадоа и Чахинда Езат (Chahinda Ezzat) од Египет, како и Нурдан Јешилјурт (Nurdan Yeşilyurt), Сат' Кумарташл'оглу (Satı Kumartaşlıoğlu), Шерифе Сехер Ерол Чал'шкан (Şerife Seher Erol Çalışkan), Тугба Теке (Tuğba Teke), Џан Шен (Can Şen) и Алп Ерен Демиркаја (Alp Eren Demirkaya) од Турција. Помеѓу преостанатите, рубриката *Методика на наставата* ја збогатија и Мохамед Ел-Халфаи (Mohamed El-Halfaoui) и Абдерахим Турчли (Abderrahim Turchli) од Мароко.

Искажувајќи искрена и длабока благодарност кон сите автори кои дадоа свој придонес за збогатувањето на овој број, воедно ја изразувам и својата цврста убеденост дека културниот и научен натпревар на страниците на *Палимпсест* нема да застане и дека во него ќе продолжат да објавуваат трудови, на големо задоволство на Уредувачкиот одбор и на Редакцискиот совет, наши колешки и колеги од сите континенти.

Светлана Јакимовска, уредник на Палимпсест

FOREWORD

Dear reader,

This is the fifth issue of the international scientific journal *Palimpsest* which enters the third year of its existence. The slow but sure steps forward that we as editors accomplish with each new issue of the journal confirm our conviction that we were on the right track when we laid down its foundations. Namely, led by the idea of our patron Goce Delchev that “the world is only a field for cultural competition among nations”, we believed that the pages of our journal, through the exchange of ideas and knowledge, would create a new space for cultural and scientific competition. In that spirit we decided to publish articles in many languages (English, French, German, Italian, Turkish and Russian), certainly nurturing, above all, our native Macedonian language. In that spirit was the decision to publish articles not only from Macedonian but from foreign authors as well whose interest in the journal grows with every new issue.

In the fifth issue of the journal a total of 25 papers are placed in the five sections (*Language, Literature, Culture, Teaching Methodology and Book Reviews*). Some of them are written by authors from Macedonia: Violeta Janusheva, Igor Stanojoski, Marija Leontik, Maria Gjorgjieva Dimova, Slavcho Koviloski, Daniela Andonovska-Trajkovska, Ivona Murgoska, Mariche Cholakova, Lucana Guido-Schrempf, Slobodan Miloseski, Petar Namichev, Ekaterina Namicheva, Stojanche Kostov, Zorica Nikolovska, Adrijana Hadzi-Nikolova, Nina Daskalovska, Milena Gavrilova, Umit Sulejmani, Ljudmil Spasov, Dimitar Pandev, Ranko Mladenovski and Marija Grkova. In addition to them, among the contributors to the “*Literature*” section were Chahinda Ezzat from Egypt, as well as Nurdan Yeşilyurt, Satı Kumartaşlıoğlu, Sherife Seher Erol Calışkan, Tugba Teke, Can Şen and Alp Eren Demirkaya from Turkey. The “*Teaching Methodology*” section was also enriched by Mohamed El-Halfaoui and Abderrahim Turchli from Morocco.

Expressing sincere and deep gratitude to all authors contributing to the enrichment of this issue, I also express my firm conviction that the cultural and scientific competition on the pages of *Palimpsest* will not stop, and to the great pleasure of the Editorial Board and the Editorial Council, our colleagues from all continents will continue to publish their articles in the journal.

Svetlana Jakimovska, editor of Palimpsest

MAKEDONYA'DA TÜRKÇE ÖĞRETMEN ADAYLARININ PSİKOLOJİK ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Ümit Süleymani

'Vrapçiste İlköğretim Okulu, Vrapçiste, Makedonya
umit_suleyman@hotmail.com

Özet: Her geçen gün kat kat değeri artmakta olan öğretmenlik, insan ilişkileri ve iletişimi geliştirmesinden dolayı sosyal bir meslektir. Bu kutsal meslekte onların yaptıkları işin ne ölçüde ihtiyaçlarını karşıladığı oldukça önemlidir. Burada başarıya ulaşmanın altında yatan başlıca sebeplerden biri de öğretmen adaylarının psikolojik özellikleridir. Psikolojik ihtiyaç ve özellikleri incelemede en iyi en iyi araştırılmış teorilerden biri öz belirleme (self-determinasyon) teorisidir. Teoride psikolojik özellikler yeterli, ilişki ve özerklik olmak üzere üç temel gruba ayrılmışlardır ve her bir gruptaki psikolojik ihtiyaçların yerine getirilmesinin ve tatmininin psikolojik sağlık ve gelişme, içsel motivasyon ve kendini gerçekleştirme için gerekli olduğu vurgulanmıştır. Makedonya'da Türkçe dersi öğretmen adaylarının bu psikolojik özelliklerinin bilinmesi ve ihtiyaçlarının tespiti ve tatmini, edebiyat fakültesi yönetici ve öğretim elemanlarına daha verimli olmaları ve geleceğin Makedonya Türk öğretmenlerinin daha donanımlı yetiştirmeleri konusunda yol gösterici olacaktır. Araştırma grubu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Makedonya Cumhuriyeti devlet üniversitelerinden Goce Delçev' ve 'Kiril ve Metodiy' Üniversitelerinin Edebiyat fakültesi Türk Dili Edebiyatı bölümü öğrencilerini kapsamaktadır. Bu bağlanma, toplam 62 öğrenci araştırmaya tabi tutulmuştur. Bunların 35'i kız ve 27'sini erkek öğrenci olmaktadır. Araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen, öğretmen adayları, psikolojik özellikler.*

1. Giriş

Öğretmenlik

Son yıllarda eğitim çalışmalarında oldukça geniş kabul gören yapılandırmacı eğitim anlayışı, öğrencinin bilgiyi aktif olarak yapılandığı düşüncesine dayalı bir öğrenme kuramıdır. Yapılandırma sürecinde birey, zihninde bilgiyle ilgili anlam oluşturmaya ve oluşturduğu anlamı kendisine mal etmeye çalışır. Bir başka deyişle, bireyler öğrenmeyi kendilerine sunulan biçimiyle değil, zihinlerinde yapılandıkları biçimiyle oluştururlar. Bu nedenle geleneksel bilgi aktarma yoluyla bilgi çağının insanı yetiştirilemez (Oğuz, 2004; Prawat, 2008; Yaşar, 1998). Bu düşünceye paralel olarak, geleneksel bilgi aktarma yoluyla bilgi çağının insanını yetiştirecek olan öğretmenlerin de yetiştirilemeyeceği söylenebilir.

Öğretmenlik, tarih içinde önemi gün geçtikçe artan bir meslek olmuştur. Hem iş bölümünün gelişmesi sonucu başta aile olmak üzere her sosyal kurum kendi ana görevi ile ilgilenmek zorunda kalmış, hem de insanlığın gelecek kuşaklara aktarması gereken bilgi ve kültür birikimi gün geçtikçe artmıştır ve artmaya devam etmektedir (Ergün, 1992: 144). Uygarlaşan toplum, sosyal hayatını sürdürebilmek için çeşitli kurumlar geliştirmiştir. Eğitimin tarihi oluşum içinde sosyal bir kurum olarak gelişmesi, okul sistemi ile görülmektedir. Eğitime sosyal bir hava veren de, aile içindeki sosyalleşme ve eğitimden daha çok öğretmenliğin bir meslek olarak ortaya çıkması ve gelişmesi olmuştur (Ergün, 1992: 144). Sanayi inkılabının gerçekleşmediği, üretim için gerekli bilgilerin de küçük zanaat işletmeleri içinde ustadan çırağa öğretildiği Orta Çağ'ın sosyal ve ekonomik yapısı öğretmeni iktisadi değer yaratıcı bir unsur olmaktan alıkoyuyordu. Çağımızda durum tamamen değişmiştir. Yirminci asrın okulu, üretimin ve iktisadi hayatın belkemiğidir. Bu bakımdan öğretmeni hayati bir fonksiyon ifa eden bir meslek elemanı olarak kabul etmek gerekir (Bilgiseven, 1992: 97).

Yirminci yüzyıl eğitim alanında büyük adımların atıldığı ve fertlerin eğitim yoluyla yükselebildikleri bir çağ olmuştur. Fertler sosyal statülerini gördükleri eğitime göre kazanır olmuşlar, doğuştan kazanılan statüler önemlerini yitirmişlerdir. Her ne kadar aileden ve sosyal miras yoluyla elde edilen özellikler statüye yardımcı olursa da, eğitim yoluyla meslek kazanmak çağımızın temel özelliklerindedir (Erkal,1991: 89-90). Makedonya'nın modern bir toplum olma yönündeki çabaları incelendiğinde eğitimin, bütün ileri hamlelerin temelini teşkil ettiği görülür. Özellikle son yıllarda yapılan eğitim reformlarıyla bunu ispat etmiştir. Eğitim, toplumun yapısını değiştiren ve topluma daha iyi yaşama imkanı sağlayan dinamik bir kuvvet olarak görülür. Müfredat programında bunu açık bir şekilde onaylamaktadır. Makedonya Eğitim ve Bilim Bakanlığı Eğitim Geliştirme Bürosu'nun genel amaçları göz önüne alındığında bütün milletlerin hem birey olarak her yönden gelişmesi, hem de toplum için gerekli, yeterli gelişmeyi göstermesi beklenmektedir. Bilginin hızla yenilenecek üretildiği çağımızda birey ve toplumun geleceği, bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerine bağlı bulunmaktadır. Bu becerilerin kazanılması ve hayat boyu sürdürülmesi, bilgiyi ezberlemeyi değil, bilgi üretimine dayalı çağdaş bir eğitimi gerektirmektedir (MEB, 2008: 4). Gerçekte bugün çağdaş milletlerin birçok eğitimci ve fikir adamlarına göre okul demek öğretmen demektir. Öğretmenin yerini ne müfredat programı, ne kitap, ne disiplin ne de herhangi bir araç tutabilir. Bu nedenle öğretmeni hesaba katmayan hiçbir eğitim reform planının başarılı olması mümkün değildir. (Turhan, 1964:103).

Günümüzde eğitimi sosyal bir sistem olarak gören bilim adamları bu sistemin üç temel ögesinin öğrenci-öğretmen ve eğitim programları olduğunu kabul etmektedirler. Eğitimin etkili olabilmesi ve amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirebilmesi ise bu ögeler arasındaki uyuma bağlıdır. Bunlardan birisinin istenen nitelikten yoksun olması eğitim sürecini doğrudan etkilemektedir. Ancak bu üç öğeden birisi olan "öğretmen" ögesinin

sistemin başarı ve başarısızlığını etkileme gücü diğerlerinden fazladır (Karagözlü, 1987: 34). Hiçbir eğitim modeli, o modeli işletecek personelin niteliğinin üzerinde hizmet üretemez. Bundan dolayı, bir okul, ancak içindeki öğretmenler kadar iyidir denilebilir (Kavçar, 1987: 39). Eğitim ve öğretim kurumu olan okullar bazı gereksinimlerden doğmuş ve gelişmiştir. Bir ülkenin sosyal değişme ve ekonomik kalkınmasını başarabilmesi ve sürdürebilmesi için, yüksek düzeyde nitelikli insan gücüne ve çeşitli meslek elemanlarına ihtiyacı vardır. Bunlar esas olarak okullarda öğretmenler tarafından yetiştirilir (Akyüz, 1978: 6). Eğitimi sosyolojik ve ekonomik açıdan değerlendirmeye çalışanların ileri sürdüklerine göre eğitimin fertlere kazandırdığı değer yoluyla sosyal tabaka piramidinde hareketlilik ve yükselme meydana gelmektedir. Doğuştan elde edilen statü önemini kaybetmekte, eğitim yoluyla kazanılan statünün değeri artmakta ve eğitim seviyesi ile elde edilen gelir arasında kuvvetli bir ilişki doğmaktadır (Erkal, 1987: 108-109).

Makedonya Millî Eğitim Bakanlığının amacı topluma zihinsel becerileri ve temel becerileri kazanmalarını öngörmektir (MEB, 2008: 4). İnsan yetiştirme iki yönlü bir hadisedir. Birinci yönüyle; toplumun inançlarından, örflerinden, tutum ve değerlerinden teşekkül eden kültürünü yeni nesillere intikal ettirmektir. İkinci yönüyle; yetişmekte olan fertlerin zekâ, duygu ve iradelerini dengeli bir şekilde geliştirerek onları birer şahsiyet haline getirmektir. İnsan yetiştirmenin bu iki yönünden birincisi cemiyetin devamlılığını, ikincisi cemiyetin yaratıcılık göstererek değişen şartlara uyumunu sağlar (Özakpınar, 1987: 59). Öğretmenlik mesleği, yetişmekte olan nesli, aile çevresi, milleti, devleti ve vatani için daima yararlı, yapıcı, yaratıcı iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirme sanatıdır. Öğretmenlerin yetiştirdiği bu insanlar, ailesini ve milletini mutlu kılar, yurdunu kalkındırır, devletini güçlendirir. Bu bakımdan, milletimizin, yurdumuzun ve devletimizin geleceği, ekonomik yönden kalkınması her şeyden önce öğretmenlerin mesleklerinde göstereceği başarıya bağlıdır (Tekişik, 1987: 24).

Psikolojik Özellikler

Öğretmenlerin mesleklerinde başarılı ve verimli olmaları hiç kuşkusuz onların mesleğe aday oldukları andan itibaren biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasına bağlıdır. Rogers'e göre organizma biyolojik ve psikolojik olmak üzere iki boyuttan oluşur ve insanın psikolojik özelliklerini ve benlik algısını geliştirmek için ihtiyaç duyduğu şey koşulsuz saygıdır ve her insan değer verilmeye ve saygı görmeye layıktır. (Karahan ve Sardoğan, 2011, 133).

Öğretmenlik kişiler arası iletişimin ve ilişkilerin yoğun ve önemli olduğu sosyal bir meslektir. Bu yönüyle davranışlar ön plana çıkmaktadır. Davranışlar hem kişinin fizyolojik yapısına, yeteneklerine, kültürüne, inançlarına hem de psikolojik ihtiyaç ve özelliklerine bağlıdır. Psikolojik özellikler insan davranışlarının yönünü belirlemekle kalmaz meslek seçimi kararlarında da önemli rol oynar (Çelikkaleli, 2005, 43,44). Öğretmen adaylarının meslekte doyum ve başarıları psikolojik özelliklerine ve bu mesleğin

onların ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamayacağına bağlıdır.

Kişinin ruh sağlığının yerinde olması da psikolojik özelliklerine bağlıdır ve ruh sağlığı yerinde olan insan kendini gerçekleştirmiş olarak kabul edilir. Bu tip insanlar gerçeği daha iyi algılar ve kabullenirler, kendilerini ve başkalarını olduğu gibi kabul ederler, empati kurabilir ve özerk davranabilirler, zaman zaman tek başlarına kalmak isteseler de çevreye karşı duyarlıdırlar. (Maslow 1970). Bu kişiler ayrıca kendilerine güvenirler ve yaşamın her anını dolu dolu yaşamak isterler (Rogers, 1961).

Psikolojik özellikleri geliştirmek, ruh sağlığına ulaşmak ve kendini gerçekleştirmek bir ömür boyu devam edecek bir süreçtir. Bunu kısaca kâmil insan olma yolculuğu olarak da adlandırabiliriz. Kendini gerçekleştirmekte olan birey evrensel insani değerleri benimser, hem kendisi hem de başkaları hakkında iyi düşünceler besler, geleceğe dönüktür ve yeniliklere ve gelişmelere açıkyaşar (Kepçeoğlu, 2001, 15).

Kwiatkowska (1988, 11-13) öğretmen yetiştirmede; teknik, işlevsel ve insancıl olmak üzere üç kuramsal yönetime işaret etmektedir. Teknik yönelim davranışçılığın varsayımlarına dayanmaktadır ve becerileri geliştirmeye ve bilgiye odaklanmaktadır. İşlevsel eğitim yaklaşımı ise öğretmenliği uygulamalı bilgi olarak görür ve yavaş yavaş deneme yanılma yoluyla edinileceğini varsayarak aktif eğitime odaklanır (Mizerek, 1999, 37). İnsancıl yönelim ilhamını psikolojinin varsayımlarından alır. Bu modelde eğitim sürecinin merkezinde insan (aday öğretmen) vardır ve odaklanması gereken şey onun psikolojik özellikleri ve ihtiyaçlarıdır.

Psikolojik ihtiyaç ve özellikleri incelemede en ayrıntılı ve iyi araştırılmış teorilerden biri öz belirleme (self-determinasyon) teorisidir. Teori bireylerin ve toplumların sağlıklı gelişimini belirlemeyi ve bütünleşme ve iyi olma sürecine etki eden faktörleri tanımlamayı amaçlamaktadır. 40 yıldır gelişmekte ve etkisini artırmakta olan teori 1970'li yıllarda Edward Deci tarafından ortaya atılmış daha sonra Richard Ryan'ın katılımıyla yapılan ortak çalışmalarla geliştirilmiştir.

Bu teoride psikolojik özellikler yeterlik, ilişki ve özerklik olmak üzere üç temel gruba ayrılmışlardır ve her bir gruptaki psikolojik ihtiyaçların yerine getirilmesi ve tatmini psikolojik sağlık ve gelişme, içsel motivasyon ve kendini gerçekleştirme için gerekli görülmüştür ve bu ihtiyaçların evrensel olduğu ileri sürülmüştür (Deci ve Ryan, 2000).

Yeterlik ihtiyacı organizmaların çevreye uyum sağlama, çevrelerini etkileme, kontrol etme ve yeterli olma arzu ve içgüdüleriyle doğduğunu anlatır. Yeterlik bireyin çevreyle etkileşiminin, çevreye gösterdiği uyumun ve öğrenmelerinin bir araya gelmesiyle oluşur. Bu ihtiyacını tatmin eden kişiler çevreleri ile olan sorunlarını kendileri çözebilirler, hayatta başarılı olacaklarına ve bunu kendi yetenek ve çalışmaları ile gerçekleştireceklerine inanırlar (Deci ve Ryan, 1985).

İlişki ihtiyacı başkaları ile olumlu ve pozitif ilişki ve bağlar kurma özlemini anlatır. İlişki ihtiyacı ayrıca başkalarını düşünmeyi, önemsemeyi, sevgi ve saygı göstermeyi, onlara güvenmeyi ve onlar tarafından aynı şekilde kabul edilip

karşılık görmeyi, aynı zamanda bir gruba veya topluma ait olma duygusunu içerir. Önemsediği kişilerle bağlantılı olma, onlardan onay ve güven görme bireyi psikolojik yönden doyuma ulaştırmaktadır (Baumeister ve Leary,1995; Ryan, 1995; Ryan ve Deci, 2002).

Özerklik ihtiyacı ise kişinin otantik özünü ifade etmesini ve kendisini hareketlerinin kaynağı olarak hissetmesini ve yaşamasını ifade etmektedir. Yaşamını kendi yönlendiren, seçimlerini kendi yapan ve şahsı ile ilgili olayları kontrolü altında tutan kişilerin bu ihtiyacı karşılanmış olur. Bu kişiler genelde davranışlarını onaylarlar ve sonuçlarını kabullenirler. Yeterlik ve ilişki ihtiyacı ile karşılaştırıldığında özerklik ihtiyacının bireyler tarafından daha fazla önemsendiği görülmektedir (Ryan, 1995; Ryan ve Deci, 2002).

Öz belirleme teorisi Amerika'da ortaya çıkmıştır ve ilk araştırmaların çoğunluğu Amerikan halkı üzerinde yapılmıştır; bunun yanında teori ortaya koyduğu psikolojik ihtiyaçları evrensel olduğunu ileri sürmektedir.

Öğretmen adaylarının yeterlik, ilişki ve özerklik psikolojik özelliklerinin bilinmesi ve ihtiyaçlarının tespiti ve tatmini eğitim fakültesi yönetici ve öğretim elemanlarına daha verimli olmaları ve geleceğin öğretmenlerini daha donanımlı yetiştirmeleri konusunda yol gösterici olacaktır.

2. Amaç

Makedonya'da ilk kez böyle bir çalışmanın yapılması oldukça önemlidir. Çünkü bundan sonra yetişecek olan öğretmen adaylarının psikolojik özellikler de dâhil ihtiyaçlarını belirlemek, eğitimcilere yetiştirdikleri öğretmen adayları hakkında daha fazla bilgi verecektir. Böylece edebiyat fakültelerinde uygulanan eğitim hem adaylara mesleğin daha yetkin bir biçimde yerine getirilebilmesi için gereken bilgi ve becerileri kazandıracak hem de her bir adayının özelliklerinin bilinerek bireye yönelik bir yaklaşımla daha yetkin bir birey ve öğrenciye model olabilecek niteliklere sahip öğretmenler yetiştirmeyi de mümkün hâle getirecektir. Bu nedenle, öğretmen adaylarının psikolojik özelliklerinin tespit edilip profillerinin çıkarılması, öğretim elemanlarının daha etkin eğitim verebilmeleri için veri sağlayacaktır (Brown, Chance ve ark., 1995).

Araştırmanın temel amacı, Makedonya Devlet üniversitelerinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde eğitim gören öğretmen adaylarının psikolojik özellikleri belirlemektir. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin, öğretmen yetiştiren ve istihdam eden kişivekuruluşlarayararlar sağlayacağı umulmaktadır.

3. Yöntem

Model, Evren, Örneklem ve Bilgi Toplama Aracı

Araştırma Makedonya'nın iki büyük devlet üniveristesinde yapılmıştır. Bunlar: Üsküp 'Kiril ve Metodiy' Üniversitesi-Türk Dili Edebiyatı bölümü ve İştip 'Goce Delçev' Üniversitesi-Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri öğrencilerini kapsamaktadır. Çalışmada etnik köken fark etmeksizin öğretmen adaylarının psikolojik özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Anket verilerini elde etmek

için toplam 27 erkek ve 35 kız katılmıştır. Anket verilerini toplama amacıyla öz belirleme (self-determinasyon) teorisinde bahsi geçen özerklik, yeterlik ve ilişki özelliklerinin kuramcı ve uzmanlarca yapılmış tanımlamalarındaki ifadelerden türetilen dolayısıyla özellikleri doğrudan ölçmeye yarayan bir ölçek geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Anket verileri toplandıktan sonra yüzde ve frekans bilgileri çıkartılmıştır. Çalışmada tablolar halinde verilen bilgiler tek tek değerlendirilerek yorum yapılmıştır.

4. Analizler

Bu bölümde toplanan anket verileri frekans ve yüzdeler olarak verilmiştir. Araştırmanın temel boyutunu aşağıda yer alan sorulara verilen cevaplar oluşturmaktadır. Yapılan anket ve analizlerde öğretmen adaylarını özerklik, ilişki ve yeterlik psikolojik özelliklerini ortaya koymak hesabıyla yapılmıştır.

Tablo 1: Öğrencilerin 'İlişki Psikolojik Özellikleri'

İlişki Psikolojik Özellikleri	ERKEK			KIZ			GENEL		
	EVET	KISMEN	HAYIR	EVET	KISMEN	HAYIR	EVET	KISMEN	HAYIR
1. Aidiyet duygusu hissettiğim sosyal bir çevrem vardır.	93%	7%	0%	94%	6%	0%	94%	6%	0%
2. Arkadaşlarım ve yakın çevrem tarafından sevilirim.	93%	7%	0%	97%	3%	0%	95%	5%	0%
3. Sık sık aranan, yokluğunda yeri belli olan birisiyim.	56%	41%	4%	69%	31%	0%	63%	35%	2%
4. Başkalarını önemserim, saygı ve güven duyarım.	89%	11%	0%	80%	20%	0%	84%	16%	0%
5. Çevrem tarafından önemsenirim saygı ve güven duyulan birisiyim.	93%	7%	0%	69%	31%	0%	79%	21%	0%

Tablo 1'den de anlaşılacağı üzere, ilişki psikolojik özelliğinin tatmin düzeyini ölçmeye çalışan beş soru sorulmuştur. En yüksek yüzde oranı alan soru; 2. *Arkadaşlarım ve yakın çevrem tarafından sevilirim.*, sorusuna erkek öğrencilerin (% 93 evet) ve (% 7 kısmen) cevabını vermişlerdir. Kız öğrencilerde ise (%93 evet) ve (%3 kısmen) cevabını vermişlerdir. Daha düşük oranlı soru ise: 3. *Sık sık aranan, yokluğunda yeri belli olan birisiyim.* sorusuna erkek öğrencilerin (% 56 evet) ve (% 41 kısmen) cevabını vermişlerdir. Kız öğrencilerde ise (% 69 evet)ve (% 31 kısmen) cevabını vermişlerdir. Genel değerlendirmede aynı soruya (% 63 evet), (% 35 kısmen), (% 2 hayır) olarak karşımıza çıkmaktadır. Kızların erkeklere nazaran yüzdeler oranının biraz daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ancak, evet cevabına, kısmen cevabını da dahil edersek yüzdeler oranının 'İlişki Psikolojik Özellikleri' tam anlamıyla karşıladığını göstermektedir.

Tablo 2: Öğrencilerin 'Yeterlik Psikolojik Özellikleri'

Yeterlik Psikolojik Özellikleri	ERKEK			KIZ			GENEL		
	EVET	KISMEN	HAYIR	EVET	KISMEN	HAYIR	EVET	KISMEN	HAYIR
1. Çevremle uyumluym.	81%	19%	0%	63%	34%	3%	71%	27%	2%
2. Çevremi etkilerim.	52%	44%	4%	26%	57%	17%	37%	52%	11%
3. Aile ve arkadaşlarımla problemim olduğunda kendim çözebiliyorum.	93%	7%	0%	86%	14%	0%	89%	11%	0%
4. Kendi yetenek ve çalışmalarımı amaçlarıma ulaşabileceğimi düşünüyorum.	81%	19%	0%	80%	20%	0%	81%	19%	0%
5. Hayatta başarılı olacağıma inanıyorum.	100%	0%	0%	66%	34%	0%	81%	19%	0%

Tablo 2'den de anlaşılacağı üzere, yeterlik psikolojik özelliklerinin tatmin düzeyini ölçmeye çalışan beş soru sorulmuştur. En yüksek yüzde oranı alan soru; 5. *Hayatta başarılı olacağıma inanıyorum.*, sorusuna erkek öğrencilerin (% 100 evet) cevabını vermişleridir. Kız öğrencilerde ise (% 66 evet) ve (% 34 kısmen) cevabını vermişlerdir. Daha düşük oranlı soru ise: 2. *Çevremi etkilerim.*, sorusuna erkek öğrencilerin (% 52 evet), (% 44 kısmen) ve (% 4 hayır) cevabını vermişleridir. Kız öğrencilerde ise (% 26 evet), (% 57 kısmen) ve (% 17 hayır) cevabını vermişlerdir. Genel değerlendirmede aynı soruya (% 37 evet), (% 52 kısmen), (% 11 hayır) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da erkeklerin yeterlik psikolojik özelliklerinin kızlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 3: Öğrencilerin 'Özerklik Psikolojik Özellikleri'

Özerklik Psikolojik Özellikleri	ERKEK			KIZ			GENEL		
	EVET	KISMEN	HAYIR	EVET	KISMEN	HAYIR	EVET	KISMEN	HAYIR
1. Kendimi yeterince ifade edebiliyorum.	78%	22%	0%	54%	46%	0%	65%	35%	0%
2. Hareket ve davranışlarımla kendim karar veriyorum, seçimlerimi kendim yapıyorum.	78%	22%	0%	89%	11%	0%	84%	16%	0%
3. Yaşamımı kendim yönlendiriyorum.	78%	22%	0%	89%	11%	0%	84%	16%	0%
4. Şahsımla ilgili olaylar kontrolüm altındadır.	81%	19%	0%	91%	9%	0%	87%	13%	0%
5. Davranışlarımla onaylıyorum, sonuçlarımla kabulleniyorum.	89%	11%	0%	83%	14%	3%	85%	13%	2%

Tablo 3'den de anlaşılacağı üzere özerklik psikolojik özelliklerinin tatmin düzeyini ölçmeye çalışan beş soru sorulmuştur. En yüksek yüzde oranı alan soru; 5. *Davranışlarımı onaylıyorum, sonuçlarımı kabulleniyorum.*, sorusuna erkek öğrencilerin (% 89 evet) ve (% 11 kısmen) cevabını vermişlerdir. Kız öğrencilerde ise (% 83 evet) ve (% 14 kısmen) cevabını vermişlerdir. Daha düşük oranlı soru ise: 1. *Kendimi yeterince ifade edebiliyorum.*, sorusuna erkek öğrencilerin (% 78 evet) ve (% 22 kısmen) cevabını vermişlerdir. Kız öğrencilerde ise (% 54 evet), (% 46 kısmen) cevabını vermişlerdir. Genel değerlendirmede aynı soruya (% 65 evet), (% 35 kısmen) olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak erkek öğrencilerin özerklik psikolojik özellikleri kız öğrencilere göre daha iyi olduğu saptanmıştır.

Tablo 4: Öğrencilerin “Psikolojik danışma ihtiyacı duyduğunuzda kime açılmayı / başvurmayı tercih edersiniz?”

Psikolojik danışma ihtiyacı duyduğunuzda kime açılmayı / başvurmayı tercih edersiniz?	ERKEK			KIZ			GENEL		
	EVET	KISMEN	HAYIR	EVET	KISMEN	HAYIR	EVET	KISMEN	HAYIR
1. Aile	63%	15%	0%	71%	9%	6%	68%	11%	3%
2. Arkadaşlar	26%	33%	4%	34%	31%	3%	31%	32%	3%
3. Rehber öğretmen, psikolojik danışman	22%	19%	19%	14%	20%	34%	18%	19%	27%
4. Hiç kimse	30%	11%	37%	17%	20%	26%	23%	16%	31%

Tablo 4'den de anlaşılacağı üzere öğrencilerin *Psikolojik danışma ihtiyacı duyduğunuzda kime açılmayı / başvurmayı tercih edersiniz?* düzeyini ölçmeye çalışan dört soru sorulmuştur. En yüksek yüzde oranı alan soru; 1. *Aile*, sorusuna kız öğrencilerin (% 79 evet), (% 9 kısmen) ve (% 6 hayır) cevabını vermişlerdir. Erkek öğrencilerde ise aynı soruya (% 63 evet) ve (% 14 kısmen) cevabını vermişlerdir. Daha düşük oranlı soru ise: 3. *Rehber öğretmen, psikolojik danışman.*, sorusuna kız öğrenciler (% 14 evet), (% 20 kısmen) ve (% 34 hayır) cevabını vermişlerdir. Erkek öğrenciler ise aynı soruya (% 22 evet), (% 19 kısmen) ve (% 19 hayır) cevabını vermişlerdir. Genel değerlendirmede aynı soruya (% 18 evet), (% 19 kısmen) ve (% 27 hayır) cevabını vermişlerdir. Sonuç olarak öğrencilerin *Psikolojik danışma ihtiyacı duyduğunuzda kime açılmayı / başvurmayı tercih edersiniz?* tablosu tam anlamıyla karşılanmadığı belirlenmiştir.

5. Sonuç ve öneriler

Evelein, Korthagen ve Brekelmans (2008), Utrecht Üniversitesi'nde ilk defa derse girecek öğretmen adayları üzerinde yaptıkları *Öğretmen adayların ilk ders anlatma deneyimleri esnasında psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması* adlı çalışmalarında adayların öz değerlendirme (self-determinasyon) teorisinde bahsedilen yeterlik, ilişki ve özerklik psikolojik özellikleri bakımından maksimum puanın yarısından fazla puan almalarına rağmen tecrübeli öğretmenlere nazaran oldukça düşük seviyede olduklarını gözlemlemişlerdir. Çelikkaleli ve Gündoğdu (2005), Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde yaptıkları ve *eğitim fakültesinde okumakta olan öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarının araştırıldığı* çalışmalarında öğrencilerin özerklik ve ilişki psikolojik ihtiyaçlarının cinsiyete, özerklik psikolojik ihtiyacının programlara ve annenin eğitim düzeyine göre değiştiğini, psikolojik ihtiyaçların sınıf, yaş, babanın eğitim düzeyi ve yaşadığı yere göre değişmediğini bulmuşlardır.

Etnik mozaik bir ülke olan Makedonya'da, Türklerin nüfüsü 2002 yılında yapılan sayımlara göre 77.959 kişi, bu da yaklaşık % 4'e tekabül eder.¹ Azınlık durumunda olan Türkler kendilerini eğitimleriyle ispat etmek zorundalar. Bu iş ise başta üniversitelerimizde olan Türk Dili Edebiyatı bölümlerine düşmektedir. Orada yetişecek öğretmen adaylarının geleceğimizin şekillenmesi için büyük önem taşımaktadır. Makedonya'da ilk kez Türk öğretmen adayları üzerine yapılan bu araştırma gelecek nesil öğretmenlerimiz daha verimli olması açısından önemlidir. Yapılan çalışmada öğretmen adaylarının psikolojik özellikleri hakkında şu bulgular elde edilmiştir:

1. İlişki psikolojik özelliğinin tatmin düzeyinde sorular: 2. *Arkadaşlarım ve yakın çevrem tarafından sevilirim.*, sorusuna erkek öğrencilerin (% 93 evet) ve (% 7 kısmen) cevabını vermişlerdir. Kız öğrencilerde ise (%93 evet) ve (%3 kısmen) cevabını vermişlerdir. Daha düşük oranlı soru ise: 3. *Sık sık aranan, yokluğunda yeri belli olan birisiyim.* sorusuna erkek öğrencilerin (% 56 evet) ve (% 41 kısmen) cevabını vermişlerdir. Kız öğrencilerde ise (% 69 evet) ve (% 31 kısmen) cevabını vermişlerdir. Genel değerlendirmede aynı soruya (% 63 evet), (% 35 kısmen), (% 2 hayır) olarak karşımıza çıkmaktadır. Kızların erkeklere nazaran yüzdeler oranının biraz daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ancak, evet cevabına, kısmen cevabını da dahil edersek yüzdeler oranının' İlişki Psikolojik Özellikleri' tam anlamıyla karşıladığını göstermektedir.

2. Yeterlik Psikolojik Özellikleri tatmin düzeyinde sorular; 2. *Çevremi etkilerim.*, sorusuna erkek öğrencilerin (% 52 evet), (% 44 kısmen) ve (% 4 hayır) cevabını vermişlerdir. Kız öğrencilerde ise (% 26 evet), (% 57 kısmen) ve (% 17 hayır) cevabını vermişlerdir. Genel değerlendirmede aynı soruya (% 37 evet), (% 52 kısmen), (% 11 hayır) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da erkeklerin yeterlik psikolojik özelliklerinin kızlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

¹ Makedonya Cumhuriyeti Devlet İstatistik Enstitüsü (2002) 15.11.2017'de http://www.stat.gov.mk/pdf/kniga_13.pdf veb adresinden alınmıştır.

3. Özerklik psikolojik özelliklerinin tatmin düzeyinde sorulan; *1. Kendimi yeterince ifade edebiliyorum.*, sorusuna erkek öğrencilerin (% 78 evet) ve (% 22 kısmen) cevabını vermişleridir. Kız öğrencilerde ise (% 54 evet), (% 46 kısmen) cevabını vermişleridir. Genel değerlendirmede aynı soruya (% 65 evet), (% 35 kısmen) olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak erkek öğrencilerin özerklik psikolojik özellikleri kız öğrencilere göre daha iyi olduğu saptanmıştır.

4. Psikolojik danışma ihtiyacı duyduğunuzda kime açılmayı / başvurmayı tercih edersiniz? tablosunda en yüksek yüzde oranı alan soru; *1. Aile*, sorusuna kız öğrencilerin (% 79 evet), (% 9 kısmen) ve (% 6 hayır) cevabını vermişleridir. Erkek öğrencilerde ise aynı soruya (% 63 evet) ve (% 14 kısmen) cevabını vermişleridir. Daha düşün oranlı soru ise: *3. Rehber öğretmen, psikolojik danışman.*, sorusuna kız öğrenciler (% 14 evet), (% 20 kısmen) ve (% 34 hayır) cevabını vermişleridir. Erkek öğrenciler ise aynı soruya (% 22 evet), (% 19 kısmen) ve (% 19 hayır) cevabını vermişleridir. Genel değerlendirmede aynı soruya (% 18 evet), (% 19 kısmen) ve (% 27 hayır) cevabını vermişleridir. Sonuç olarak öğrencilerin *Psikolojik danışma ihtiyacı duyduğunuzda kime açılmayı / başvurmayı tercih edersiniz?* tablosu tam anlamıyla karşılanmadığı belirmenmiştir. Ancak, Türkiye Cumhuriyetinde Demirel'in (1995) yılında yapılan benzeri bir çalışmada yer alan bir soruda *uzmanlardan yardım isteyenler* 'in oranı çok düşük (%1.30) bulunmuştur. Bu da gelecek nesillerin yavaş yavaş alanında uzman kişileri tercih etmeye başladıklarını göstermiştir.

Alınan sonuçlar neticesinde edebiyat fakültelerindeki eğitim kadrolarına birçok görev düşmektedir. Öğrencilerin kendilerini daha başarılı görmeleri için ilişki, yeterlik ve özerklik ihtiyaçlarının kısmen karşılanma oranının azaltılıp tamamen karşılanma oranının artırılması gerekmektedir. Bu da öğrencilerin yapacaklarını çalışmalar sonucunda gerçekleştirecektir. Yapılacak çalışmalar sonucunda gerektiği taktirde ihtiyaçlarını karşılamak için uzman kişilere açılmaları, onları yönlendirmekle birlikte ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayacaklardır. Böylece özgüvenleri gelişmiş öğretmenler olacaktır. Ellere teslim edilecek yeni beyinleri çok daha iyi şekilde yönetecek ve millet olarak daha üst seviye getireceklerdir.

Kaynakça

1. AKYÜZ, Yahya (1978). Türkiye'de Öğretmenlerin Toplumsal Değişimdeki Etkileri (1848-1940), Ankara.
2. BAUMEİSTER, R. ve LEARY, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachment as a fundamental human motivation. Psychological Bulletin, 117, 497-529.
3. BİLGİSEVEN, Amiran Kurtkan (1992). Eğitim Sosyolojisi Kavramlar-Teoriler-Eğitim Yolu İle Kalkınmanın Esasları, (Genişletilmiş V. Baskı), Filiz Kitabevi, İstanbul
4. BROWN, W. E.; CHANCE, L. ve PAYNE, T. (1995). Male and Female Teacher Education Students' Profiles on the Edward's Personal Preference Schedule. Education. Vol, 115, I.3, p. 475.

5. ÇELİKKALELİ, Öner ve GÜNDOĞDU, Mehmet (2005). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Psikolojik İhtiyaçları, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 6 Sayı:9 (43-53)
6. DECI, E. L. ve RYAN, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
7. ERGÜN, Mustafa (1992). Eğitim ve Toplum (Eğitim Sosyolojisine Giriş), Ocak Yayınları, 2. Baskı, Ankara.
8. EVELEİN, Frits; KORTHAGEN, Fred ve BREKELMANS, Micke (2008). Fulfilment of the basic psychological needs of student teachers during their first teaching experiences, *Teaching and Teacher Education* 24, 1137-1148, Elsevier Ltd.
9. ERKAL, Mustafa E. (1991). İktisadi Kalkınmanın Kültür Temelleri, İstanbul, s.89-90
10. ERKAL, Mustafa E. (1987). Sosyoloji (Toplum Bilimi), Filiz Kitabevi, İstanbul.
11. KARAHAN, T. F. ve SARDOĞAN, M. E. (2011). Eğitim Psikolojisi-Kişilik Gelişimi, Pegem Akademi, Ankara.
12. KAVÇAR, Cahit (1987). "Yüksek Öğretmen Okulunun Öğretmen Yetiştirmedeki Yeri", G.Ü. Sempozyumu, Ankara.
13. KARAGÖZOĞLU, Galib (1987). "Yükseköğretime Geçişte Öğretmenlik Mesleğine Yönelme", Gazi Üniversitesi Sempozyumu, Ankara.
14. KEPÇEOĞLU, M. (2001). Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Alkim Yayınevi, İstanbul.
15. KWİATKOWSKA, H. (1988). Nowa orientacja w kształceniu nauczycieli, Warszawa.
16. Makedonya Eğitim ve Bilim Bakanlığı Eğitim Geliştirme Bürosu. (2008). İlköğretim (9. Sınıf). Türkçe Öğretimi Programı. Web adresinden
17. http://bro.gov.mk/docs/turski_jazik.pdf . 21.07.2014' te alınmıştır. Sayfa 4.
18. MÍZEREK, H. (1999). Dyskursy współczesnej edukacji nauczycielskiej. Między tradyc- jonalizmem a ponowoczesnością, Olsztyn.
19. MASLOW, A. H. (1970). Motivation and Personality, Parper and Row Publishers, 153-174, New York.
20. TURHAN, Mümtaz (1964). Maarifimizin Ana Davaları ve Bazı Hal Çareleri, İstanbul
21. Oğuz, A. (2004). Bilgi çağında yüksek öğretim programları. *Milli Eğitim Dergisi*. Güz- 164, 15 Haziran 2008 <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/164/oguz.htm>
22. ÖZAKPINAR, Yılmaz (1987). "Millî Eğitimin Gayesi ve Öğretmenlik gahsiyeti", Gazi Üniversitesi Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü- Bugünü-Geleceği Sempozyumu, Ankara.
23. Prawat, R.S. (2008). Constructivism. In N. Salkind (Ed.) *Encyclopedia of educational psychology*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
24. ROGERS, C. R., (1961). On Becoming a Person, Houghton Mifflin Co., Boston.
25. TEKİŞİK, H. Hüsnü (1987). "Türkiye'de Öğretmenlik Mesleği ve Sorunları", H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:2.
26. Yaşar, Ş. (1998). Yapısalcı kuram ve öğrenme öğretme süreci. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1-2), 68-75.

Ümit Süleymani

Vrapchiste Elementary School, Vrapchiste, Macedonia

A Study on the Psychological Properties of Turkish Teacher Candidates in Macedonia

Abstract: Increasingly, because of the development of human relations and communication, teaching is a social profession. It is very important that this sacred occupation meets their needs in what they perform. One of the main reasons to reach a success is the psychological characteristics of teacher candidates.

One of the best researched theories in the investigation of psychological needs and characteristics is the theory of self-determination. In theory, psychological traits are divided into three main groups: competence, relationship and autonomy, and emphasized that fulfillment and satisfaction of psychological needs in each group is necessary for psychological health and development, internal motivation and self-actualization. This will be a guide to knowing these psychological characteristics of the prospective of Turkish teacher candidates in Macedonia, finding and satisfying their needs, being more productive for the faculty managers and instructors of the literature faculty, and better training of the future Macedonian Turkish teachers. The research group includes students from of the public universities of Republic of Macedonia in the 2016-2017 academic year 'Goce Delchev' and 'Cyril and Methodius faculty of Turkish Language Literature. Totally 62 students were investigated. Of these, 35 are female and 27 are male students. In the study, a screening model was used.

Keywords: *Teacher, teacher candidates, psychological characteristics.*

ГОД. III
БР. 5

ПАЛІМПСЕСТ

РАЛІМПСЕСТ

VOL. III
NO 5